

МИХАИЛ БУЛГАКОВ

ПЕШКИР С ПЕТЕЛ

Част 1 от „Записки на младия лекар“

Превод от руски: Лиляна Минкова, 1986

chitanka.info

Ако не сте пътували с каруца по ужасните междуселски пътища, едва ли има смисъл да ви разказвам всичко това — няма да разберете. А на хора, които са пътували, не искам да го напомням.

Така че — накратко: четирийсетте версти от околийския център Грачовка до Муриевската болница ги изминахме с моя колар точно за едно денонощие. Бих казал — със странна точност: на 16 септември 1917 година в два часа следобед отминахме последния склад в покрайнините на забележителния град Грачовка, а в два часа и пет минути следобед на 17 септември през същата незабравима 17-а година аз стъпих върху полегналата, умираща и омекнала от септемврийския дъждец трева в двора на Муриевската болница. Състоянието ми беше следното: краката ми така се бяха схванали, че още там, на двора, прелиствах наум страниците на учебника и тъпо се мъчех да си спомня дали наистина има болест, при която мускулите се вдървяват, или тя само ми се е присънила миналата нощ в село Грабиловка. И как се казва на латински проклетницата? Всеки мускул ме болеше нетърпимо с болка, напомняща зъбобол. За пръстите на краката да не говорим — те вече не шавах в ботушите, а си лежаха неподвижно като дървени чукачетата. Признавам, че в пристъп на малодушие проклинах шепнешком медицината и заявлението си, подадено преди пет години до ректора на университета. А от небето ръсеше сякаш през сито. Палтото ми набъбна като сунгер. С пръстите на дясната ръка напразно се мъчех да хвана дръжката на куфара и найсетне плюх върху мократа трева. Пръстите ми не можеха нищо да хващат и аз, човек, натъпкан с какви ли не знания от интересни медицински книги, си спомних за една болест — паралич.

„Парализис“ — помислих си с отчаяние, дявол знае защо.

— С... в-ващите пътища — заговорих аз с изтръпнали, посинели устни — трябва да с-свикне човек.

И кой знае защо, злобно впих очи в коларя, въпреки че той всъщност нямаше никаква вина за лошия път.

— Ех... другарю доктор — отговори ми коларят — и той едва мърдаше устни под русите мустачки, — петнайсет години пътувам и пак не мога да свикна.

Потреперах, огледах тъжно бялата олющена двуетажна сграда, неваросаните дървени стени на къщичката на фелдшера и своята бъдеща резиденция — двуетажна, много чиста къща с мрачни като

гробове загадъчни прозорци — и дълбоко въздъгнах. В същия миг вместо латински думи в главата ми смътно се мярна мелодична фраза — в моя зашеметен от тръскането и студа мозък я изпя нисък тенор с прилепнал към бедрата небесносин панталон:

... Привет, привет... при-ют све-щен...

Сбогом, задълго сбогом, златно-ален Большой театър, Москва, витрини... ах, сбогом.

„Друг път ще навличам кожух... — мислех си със злобно отчаяние и дърпах с вкочанени ръце ремъците на куфара — да, аз... макар че то другия път ще е вече октомври... Та ако щеш и два кожуха навличай. Но преди да mine месец, за нищо на света няма да тръгна за Грачовка... Представяте ли си?... Трябваше да пренощуваме. Минахме двайсет версти и се озовахме в гробовен мрак... нощ... наложи се да спрем в Грабиловка... подслони ни учителят... А тази заран потеглихме в седем... и се влачихме, влачихме... Боже Господи... побавно от пешеходец. Едното колело хлътне в яма, другото щръкне във въздуха, куфарът се стовари върху краката ти — бам... после си натъртиш единия хълбок, другия, после политаш напред, сетне си удряш тила. А отгоре ти ръси, та ръси и кокалите ти премръзват. Можех ли да повярвам, че в средата на сивичкия навъсен септември може да мръзнеш сред полето като в люта зима? Оказа се, че може. И докато умираш от бавна смърт, виждаш все едно и също. Вдясно гърбаво изглозгано поле, вляво хилава горичка, а край нея сиви вежди селски къщи, пет или шест на брой. И ти се струва, че в тях няма жива душа. Наоколо цари мълчание, пълно мълчание...“

Куфарът най-сетне помръдна. Коларят го натисна с корем и го избута право към мен. Понечих да го хвана за ремъка, но ръката отказа да ми се подчини и моят набъбнал и дотегнал ми спътник, с книгите и парцалките ми, се плюсна на тревата, след като ме удари по краката.

— Ох, Божич... — започна уплашено коларят, но аз изобщо не протестирах — и без това краката ми бяха за изхвърляне.

— Ей, има ли тук някой? Ей! — развика се каруцарят и запляска с ръце като петел с криле. — Ей, докарах ви доктора!

В тъмните прозорци на фелдшерската къщичка се появиха лица и се залепиха за стъклата, хлопна се врата и видях как по тревата към мен закуцука човек в дрипаво палтенце и вехти ботуши. Като се приближи на две крачки, той почтително и припряно свали каскета, който знае защо, срамежливо се усмихна и поздрави с дрезгаво гласче:

— Здравейте, другарю доктор.

— Вие кой сте? — попитах.

— Егорич — представи се човекът, — тукашният пазач. Изпренадахме ви се...

Той веднага грабна куфара, вдигна го на рамо и го понесе. Закуцуках подире му, като се опитвах безуспешно да пъхна ръка в джоба на панталона, за да извадя портмонето.

На човек всъщност не му трябва много. Той има нужда преди всичко от огън. Спомням си, че като тръгнах за муриевския пущинак, още в Москва си дадох дума да се държа изтежко. Защото отначало очебийната ми младост доста ми тровеше съществуването. Налагаше се всекиму да се представям:

— Доктор еди-кой си.

И всички без изключение вдигаха вежди и питаха:

— Нима? Пък аз реших, че сте още студент.

— Не, завършил съм — отговарях навъсено и си казвах: „Непременно трябва да сложа очила.“ Но нямаше смисъл да слагам очила, очите ми бяха здрави и още непомрачени от житейски опит. А понеже няха възможност да се защитя с очила от неизменните снизходителни и мили усмивки, стараех се да си изработя особено, респектиращо държане. Опитвах се да говоря бавно, изтежко, да сдържам, доколкото мога, поривистите си движения, да не тичам като всеки двайсет и три годишен човек, завършил университета, а да вървя. Но както ми е ясно сега, след толкова години, изобщо не съм успявал.

В момента бях нарушил този свой неписан кодекс. Седях превит и само по чорапи, и то не в кабинета си, а в кухнята, и вдъхновено и страстно като огнепоклонник простирах ръце към пламтящите в печката брезови цепеници. Вляво от мен върху преобърнатото каче бяха сложени обувките ми, а до тях оскубан голокож петел с окървавена шия, до него — купчина пъстри пера. Защото, още целият вцепенен, бях успял да извърша ред действия, които изискваше самият живот.

Преди всичко бях назначил остроносата Аксиния, жената на Егорич, на длъжността моя готвачка. Вследствие на което в ръцете ѝ загина този петел, който аз трябваше да изям. Вече се бях запознал с всички. Фелдшерът се казваше Демян Лукич, акушерките — Пелагея Ивановна и Ана Николаевна. Бях успял да обиколя болницата и с пределна яснота се бях убедил, че тя разполага с изключително богат инструментарий. Със същата яснота трябваше да призная (пред себе си, естествено), че предназначението на немалка част от тези девствено блестящи инструменти ми е непознато. Не само че не бях ги вземал в ръце, но, откровено казано, не бях ги и виждал.

— Хъм — измърморих многозначително, — та вие имате чудесен инструментарий. Хъм...

— Ами да — обади се сладко-сладко Демян Лукич, — дължим го на усилията на вашия предшественик, на Леополд Леополдович. Той нали от сутрин до вечер оперираше.

Сега ме изби студена пот и погледнах с тъга сияещите шкафчета с дебели стъкла.

После обиколихме празните отделения и се убедих, че в тях спокойно могат да се настанят четирийсет души.

— При Леополд Леополдович лежах и по петдесет — успокои ме Демян Лукич, а пък Ана Николаевна, жена с корона от побелели коси, кой знае защо, ми каза:

— Толкова сте младолик, докторе, толкова младолик... Просто да се чуди човек! Приличате на студент.

„По дяволите! — казах си аз. — Сякаш са си плюли в устата!“

И сдържано измърморих през зъби:

— Хъм... не, аз... тоест... да, младолик съм...

После слязохме в аптеката и веднага разбрах, че в нея само от пиле мляко няма. В двете възтърсени стаи силно миришеше на билки, а по лавиците имаше какво ли не щещ. Дори патентовани вносни лекарства и трябва ли да добавям, аз изобщо не бях чувал за тях.

— Леополд Леополдович ги изписа — с гордост ме осведоми Пелагея Ивановна.

„Да, гениален ще да е бил този Леополд“ — казах си аз и се преизпълних с уважение към тайнствения, напуснал тихото Муриевото Леополд.

Освен да се стопли, на човек му е необходимо и да свикне. Отдавна бях изял петела, Егорич ми беше натъпкал един дюшек със сено и беше го покрил с чаршаф, в кабинета на моята резиденция лампата светеше. Седях и гледах като омагьосан третото постижение на легендарния Леополд: библиотеката беше претъпкана с книги. Само ръководства по хирургия на руски и немски преброих набързо трийсетина тома. Ами по терапия! А чудесните атласи на кожните заболявания?

Свечеряваше се, а аз свиквах.

„Не, нямам никаква вина — мислех си упорито и мъчително, — притежавам диплома с петнайсет петици. Нали предупредих още в онзи голям град, че не искам да бъда главен лекар. Ама не. Те се усмихваха и повтаряха: «Ще свикнете.» На ти сега едно свикване! Ами ако ми докарат херния? Обяснете ми, с нея как ще свикна? И най-важното — как ще се чувства под ръцете ми болният с хернията? Ще свикне и той, ама на оня свят (и усетих тръпки по гръбнака)...

Ами гноен апандисит? Ох! Ами дифтеритен круп по селските деца? Кога се прави трахеотомия? То и без трахеотомия няма да се чувствавам много добре... А... ами... раждане? За ражданията бях забравил! Неправилните положения. Тях какво ще ги правя, а? Колко съм лекомислен! Трябваше да се откажа от този участък. Трябваше. Щяха да си намерят някой Леополд.“

Разстроен се заразхождах в здрача из кабинета. Като се изравних с лампата, видях в прозореца как сред безбрежния равнинен мрак редом с пламъчето на лампата се мярна и бледият ми лик.

„Приличам на Лъжедмитрий“ — си казах изведнъж глупаво и пак седнах до бюрото.

Близо два часа се тормозих в самота и толкова се изтормозих, че нервите ми вече не издържаха на страховете, които сам си бях създал. Тогава започнах да се успокоявам и дори да градя някакви планове.

Таака... Те казват, че сега идвали съвсем малко болни. В селата мънат лен, пътищата са непроходими от калта... „И точно сега ще ти докарат някоя херния — избоботи в мозъка ми суров глас, — през тия калища никой няма да тръгне заради хрема (леко заболяване), но виж, херния непременно ще ти довлечат, бъди рахат, драги колега докторе.“

Гласът не беше глупав, нали? Потреперах.

„Мълчи — казах аз на гласа, — защо пък точно херния? Каква е тази неврастения? Като си се хванал на хорото, ще го играеш.“

„Като си казал «а», ще кажеш и «б»“ — ехидно се обади гласът.

Таака... справочникът ще е винаги до мен... За да мога, преди да напиша рецептата, докато си мия ръцете, да я пообмисля. Справочникът ще лежи отворен върху тетрадката, в която записват болните. Рецептите ми ще бъдат ефикасни, но лесни. Да речем, натрий салицилици 0,5 по едно прахче три пъти на ден...

„И сода можеш да изпишеш!“ — с нескрита подигравка се обади вътрешният ми събеседник.

Какво общо има тук содата? Ипека също мога да изпиша, инфузия... на 180. Или на двеста градуса. Моля.

И въпреки че бях сам до лампата и никой не ми искаше ипека, веднага прелистих малодушно рецептурника и проверих за ипеката, а пътем прочетох по инерция, че съществувал и някакъв „инсипин“. Който представлявал чисто и просто „сулфат на етера на хининдигликоловата киселина“... Само че нямал вкус на хинин! Но при какво помага? И как се изписва? На прах ли е? Дявол го знае!

„Инсипинът си е инсипин, и все пак какво ще правиш с хернията?“ — упорито ме преследваше страхът, vyplътен в глас.

„Ще сложа болния във вана — ожесточено се бранех аз, — да, във вана. И ще се опитам да я наместя.“

„Ама е заклещена, ангеле мой! Та какви вани са те патили, а? Заклещена — сатанински пееше гласът. — Трябва да се оперира...“

И аз се предадох и едва не заплаках. Обърнах се с молба към мрака навън: всичко друго, само не заклещена херния.

А умората ми напяваше:

„Бе я си лягай да спиш, клетки ескулапе. Наспи се, пък утре ще му мислиш. Успокой се, млади неврастенико. Виж — навън мракът е спокоен, изстиващите поля спят и няма никаква херния. Утре ще се ориентираш. Ще свикнеш... Спи... Захвърли атласа... Все едно, сега бъкел няма да разбереш. Херниев пръстен...“

Изобщо не разбрах как нахълта. Помня, че резето на вратата издрънча, Аксиния нещо изписука. А в двора изскърца каруца.

Той е гологлав, с разкопчана полушубка, с разчорлена брада, с безумен поглед.

Прекръсти се, падна на колене и удари чело в пода. Пред мен!

„Загубен съм“ — казах си тъжно.

— Какво правите, какво, какво правите? — замърморих и го дръпнах за сивия ръкав.

— Лицето му се разкриви и като се давеше, той заизрича подскачащи думи:

Господин докторе... господине... едничка ми е, едничка... едничка! — извика изведнъж юношески звънко и абажурът на лампата потрепери. — Ах, Господи!... Ах... — Той закърши отчаяно ръце и пак заудря чело в дъските, сякаш искаше да го разбие. — Защо? Защо ни наказваш, Господи?... С какво те разгневихме?

— Какво? Какво се е случило? — извиках, усещайки как лицето ми изстива.

Той скочи на крака, втурна се към мен и ми зашепна:

— Господин докторе... каквото поискате... ще ви дам пари... Колкото искате ми вземете. Колкото искате. Продукти ще ви носим... Само да не умре. Само да не умре. Ако ще и саката да остане — нищо. Нищо! — викаше той към тавана. — Мога, мога да я изхраня.

Бледото лице на Аксиния висеше в черния квадрат на вратата. Мъка обви сърцето ми.

— Какво?... Какво се е случило? Говорете! — извиках болезнено.

Той притихна и ми пошепна, сякаш беше тайна, а очите му станаха бездънни:

— Мъначката я завъртя...

— Мъначката... мъначката ли?... — попитах. — Какво е това?

— Лен, лен са мънили... господин докторе... — обясни ми шепнешком Аксиния — мъначката... дете мънат лен...

„Ето го началото. Ето го. О, защо дойдох тук?“ — помислих си ужасен.

— Кого?

— Дъщеря ми — отговори той шепнешком, а после извика: — Помогнете! — И пак се свлече на колене, а подстриганите му в кръг коси паднаха върху очите.

Петромаксовата лампа с изкривен тенекиен абажур ярко светеше с раздвоен пламък. Щом я видях на операционната маса, върху новата, миришеща бяла мушама, хернията веднага се изличи от паметта ми.

Русите, леко червеникави коси висяха на сплъстено повесмо от ръба на масата. Плитката беше огромна и краят ѝ докосваше пода.

Басмената пола беше скъсана, а кръвта по нея — разноцветна: кафеникаво петно, мазно алено петно. Светлината на лампата ми се стори жълта и жива, а нейното лице бяло като хартия, носът заострен.

Върху бялото лице, сякаш гипсова и застинала, гаснеше наистина рядка хубост. Такова лице наистина не се среща често.

За десетина секунди в операционната се възцари пълно мълчание, но иззад затворената врата се чуваше как някой сподавено вика и удря, удря в пода чело.

„Полудял е — мислех си аз, — а санитарките му дават нещо успокояващо... Откъде тази хубост? Всъщност той има правилни черти... Сигурно майката е била хубавица... Той е вдовец...“

— Вдовец ли е? — прошепнах машинално.

— Вдовец е — тихо ми отговори Пелагея Ивановна. В същия миг Демян Лукич с рязко, сякаш злобно движение разкъса полата догоре и я разголи. Погледнах и онова, което видях, надмина очакванията ми. Левия крак всъщност го нямаше. Под раздробеното коляно беше останало само нещо кърваво, разкъсано, смачкани червени мускули, от които във всички посоки стърчаха премазани бели кости. Десният крак беше счупен в пицяла, краищата на двете кости бяха пробили кожата и стърчаха навън. Затова стъпалото ѝ лежеше безжизнено, като нещо отделно, и извито встрани.

— Да — каза тихо фелдшерът и нищо не добави.

Преодолях вцепенението си и потърсих пулса. Но не можах да го намеря в студената ръка. Едва след няколко секунди напипах труднодоловима слаба вълна. Тя премина... после настъпи пауза, през която успях да погледна към посиняващите ноздри и белелите устни... Вече исках да кажа: свърши... но за щастие се сдържах... мина нова, тънка като конче.

„Ето как гасне разкъсан човек — помислих си аз, — наистина не може нищо да се направи...“

Но изведнъж произнесох толкова сурово, че не познах собствения си глас:

— Камфор!

Ана Николаевна се наведе над ухото ми и прошепна:

— Има ли смисъл, докторе? Не я мъчете. Напразно ще я бодем, тя ей сега ще издъхне... Няма да я спасите.

Изгледах я злобно и казах мрачно:

— Камфор, моля...

С пламнало от обида лице Ана Николаевна веднага се втурна към масичката и счупи ампула.

Явно беше, че и фелдшерът е против камфора. Но въпреки това сръчно и бързо хвана спринцовката и жълтото масло изчезна под кожата на рамото.

„Умирай. Умирай по-бързо — помислих си аз, — умирай! Че инак какво ще правя с теб?“

— Сега ще умре — прошепна фелдшерът, сякаш отгатнал мисълта ми. Той хвърли поглед към чаршафа, но сигурно се отказа: досвидя му да го окървави. Все пак след няколко секунди се наложи да я завием. Тя лежеше като труп, но не беше умряла. В главата ми изведнъж стана светло като под стъкления покрив на нашата далечна анатомична зала.

— Още камфор — казах дрезгаво.

И фелдшерът отново покорно го инжектира.

„Нима ще оживее?... — помислих си отчаян. — Нима ще трябва да...“

Мислите ми все повече се проясняваха и изведнъж, без всякакви учебници, без съвети и помощ, аз съобразих, с непоклатима увереност съобразих, че сега ще ми се наложи за пръв път в живота да направя ампутация, и то на човек, който си отива. И този човек ще умре под ножа. Ах, ще умре под ножа. Та тя е обезкървена! През дългия десет версти път кръвта е изтекла до капка през раздробените крака и кой знае дали тя изобщо усеща нещо сега, дали чува. Тя мълчи. Ах, защо не умира? Какво ще ми каже обезумелият ѝ баща?

— Пригответе за ампутация! — казах на фелдшера с не своя си глас.

Акушерката ме изгледа диво, но в очите на фелдшера се мярна искрица съчувствие и той се засуети над инструментите. Примусът

изрева под ръцете му...

Мина четвърт час. Вдигах студения клепащ и се взирах със суеверен ужас в угасналото око. Нищо не разбирам. Как може да живее полутруп? Капки пот се стичаха неудържимо по челото ми изпод бялата шапчица и Пелагея Ивановна бършеше с марля солената пот. Сега в кръвта, останала в жилите на девойката, плуваше и кофеин. Дали трябваше да го инжектираме? Ана Николаевна галеше с леки докосвания набъбналите от физиологичния разтвор подутини по бедрата на девойката. А тя беше жива.

Стиснах скалпела, като се мъчех да подражавам (в университета бях присъствал един-единствен път на ампутация) някому... Сега умолявах съдбата тя да не умре в близкия половин час... „Нека умре в отделението, след ампутацията...“

В моя полза работеше само здравият ми смисъл, пришпорен от необичайната обстановка. Като опитен месар с умело кръгово движение разрязах с много остър скалпел бедрото и кожата се раздалечи, без да се появи нито капчица кръв. „А когато съдовете почнат да кървят, какво ще правя?“ — мислех си аз и поглеждах накриво, като вълк, към купчината екартъори. Прерязах огромно парче женско месо и един кръвоносен съд, който приличаше на белезникава тръбичка, но от него не изтече нито капчица кръв. Пришипнах го с екартъор и продължих нататък. Наслагах екартъори навсякъде, където предполагах, че има кръвоносни съдове... „Arteria... arteria... по дяволите, как се казваше?...“ В операционната заприлича на клиника. Екартъорите висяха на гроздове. Издърпахме ги с марля нагоре заедно с месото и почнах да пиля с ослепителна ситнозъба пила кръглата кост.

„Защо не умира?... Поразително!... Ох, как се вкопчва човек в живота!“

Костта падна. В ръцете си Демян Лукич държеше онова, което е било момински крак. Дрипели месо, кости! Хвърлихме всичко това встрани и на масата остана девойка, сякаш скъсена с една трета, с дръпнато встрани чоканче. „Още, още малко... Не умирай — вдъхновено повтарях аз, — изтърпи до стаята, позволи ми да се измъкна благополучно от този ужасен случай в моя живот.“

После поставихме лигатури, а после, щракайки с иглодържателя, аз се залових да зашивам кожата със ситен шев... но спрях осенен,

съобразих... оставих дренаж... сложих марлев тампон... Потта застилаше очите ми, струваше ми се, че съм в баня...

Поех си дъх. Хвърлих тежък поглед към чоканчето и восъчното лице. Попитах:

— Жива ли е?

— Жива е... — обадиха се като беззвучно ехо в един глас фелдшерът и Ана Николаевна.

— Ще поживее още малко — прошепна беззвучно, само с устни на ухото ми фелдшерът. После се позапъна, но деликатно ме посъветва: — Може и да не пипате другия крак, докторе. Ще го бинтуваме с марля... иначе няма да издържи до стаята... Нали? Все по-добре ще е да не умре в операционната.

— Дайте гипс — казах дрезгаво, тласкан от непозната сила.

Подът беше целият на бели петна, всички бяхме плувнали в пот. Полутрупът лежеше неподвижно. Десният крак беше гипсиран, а на пиццала зееше прозорецът, който вдъхновено бях оставил на мястото на счупването.

— Жива е... — изхриптя учудено фелдшерът.

После почнахме да я вдигаме и под чаршафа се виждаше огромна празнина — една трета от тялото ѝ бяхме оставили в операционната.

След това в коридора се движеха сенки, сновяха санитарки и видях как покрай стената със сух вопъл се прокрадна раздърпана мъжка фигура. Но го отведоха. И стана тихо.

Аз миех в операционната окървавените си до лактите ръце.

— Докторе, имате, изглежда, голям опит в ампутациите? — попита ме изведнъж Ана Николаевна. — Много, много добре я направихте... Не по-зле от Леополд...

В нейните уста думата „Леополд“ звучеше всеки път като „Доайена“.

Погледнах изпод вежди лицата им. В очите им — и на Демян Лукич, и на Пелагея Ивановна — прочетох уважение и учудване.

— Хъм... аз... Как да ви кажа, правил съм само две...

Защо излъгах? Сега не ми е ясно.

В болницата стана тихо. Съвсем.

— Като умре, непременно ме извикайте — заръчах тихо на фелдшера, а той, кой знае защо, вместо „добре“ ми отговори

почтително:

— Слушам...

След няколко минути бях до зелената лампа в кабинета на докторското жилище. Къщата мълчеше.

В катраненочерното стъкло се отразяваше бледо лице.

„Не, не приличам на Дмитрий Самозванец и освен това, как да ви кажа, аз някак остарях... Бръчка на челото... Сега ще почукат... Ще кажат: «Умря»...“

И аз ще отида да я видя за последен път... ей сега ще почукат...

На вратата се почука. Минали бяха два и половина месеца. В прозореца сияеше един от първите зимни дни.

Влезе той и чак сега го разгледах по-добре. Да, наистина чертите на лицето му са правилни. Той е някъде към четирийсет и петте. Очите му искрят.

После нещо изшумоля... С две патерици в стаята скочи поразително хубава еднокрака девойка с много широка, поръбена с червено пола.

Тя ме погледна и бузите ѝ порозовяха.

— В Москва... в Москва... — И аз почнах да пиша адреса. — Там ще ѝ направят протеза, изкуствен крак.

— Целуни му ръка — каза неочаквано бащата.

Толкова се смутих, че вместо по устата я целунах по носа.

И тогава, увисвайки върху патериците, тя разгърна някакъв пакет и от него падна дълъг снежнобял пешкир с непретенциозно извезан червен петел. Та ето какво беше крила под възглавницата при визитациите. Затова — спомних си аз — на нощното ѝ шкафче лежах конци.

— Няма да го взема — отсякох сурово и даже заклатих глава. Но на лицето, но в очите ѝ се появи такъв израз, че го взех...

И той дълги години висях в спалнята ми в Муриево, а после дълго странства заедно с мен. Най-сетне овехтя, протри се, скъса се и изчезна, както се заличават и изчезват спомените.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.